ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 14ης Απριλίου 2005 *

Στην υπόθεση C-441/03,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 226 ΕΚ λόγω παραβάσεως, ασκηθείσα στις 16 Οκτωβρίου 2003,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον M. van Beek, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενου από την H. G. Sevenster και τον N. A. J. Bel,

καθού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), R. Schintgen, P. Kūris και Γ. Αρέστη, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 3ης Φεβρουαρίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την προσφυγή της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, μη θεσπίζοντας εντός των ταχθεισών προθεσμιών τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις επιταγές του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 202), και του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης

Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206, σ. 7), σε συνδυασμό με τα άρθρα 2, παράγραφος 2, 1, στοιχεία, α΄, ε΄ και θ΄, 6, παράγραφοι 2 έως 4, 7, 11, 14 και 15 της οδηγίας αυτής, ή, εν πάση περιπτώσει, μη κοινοποιώντας τις εθνικές αυτές διατάξεις στην Επιτροπή, και διατηρώντας σε ισχύ το άρθρο 13, παράγραφος 4, του νόμου περί προστασίας της φύσεως (Natuurbeschermingswet), το οποίο αντιβαίνει στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 92/43, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις εν λόγω οδηγίες.

2 Κατόπιν των διευκρινίσεων που παρέσχε η Ολλανδική Κυβέρνηση με το υπόμνημά της απαντήσεως, η Επιτροπή έκρινε ότι το άρθρο 14 της οδηγίας 92/43 είχε μεταφερθεί ορθώς στην εσωτερική έννομη τάξη και, ως εκ τούτου, απέσυρε τη σχετική αιτίαση.

Νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

3 Η οδηγία 79/409 αφορά, σύμφωνα με το άρθρο της 1, παράγραφος 1, τη διατήρηση όλων των ειδών πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών. Έχει ως αντικείμενο την προστασία, τη διαχείριση και τον έλεγχο των ειδών αυτών και ορίζει τα σχετικά με την εκμετάλλευσή τους.

4 Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 79/409, για τα διαλαμβανόμενα στο παράρτημα Ι είδη προβλέπονται μέτρα ειδικής διατηρήσεως των οικοτόπων τους, προκειμένου να εξασφαλισθεί η επιβίωση και η αναπαραγωγή στη ζώνη εξαπλώσεώς τους, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης καταστάσεως ορισμένων εκ των ειδών αυτών. Όσον αφορά τη διατήρηση των ειδών αυτών, τα

κράτη μέλη κατατάσσουν κυρίως σε ζώνες ειδικής προστασίας τα εδάφη τα πιο κατάλληλα από απόψεως αριθμού και επιφάνειας. Ανάλογα μέτρα υιοθετούνται από τα κράτη μέλη για τα αποδημητικά είδη πτηνών που δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι, των οποίων η έλευση είναι τακτική, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες προστασίας όσον αφορά τις περιοχές αναπαραγωγής, αλλαγής φτερώματος και διαχειμάσεως, καθώς και τις ζώνες όπου βρίσκονται οι σταθμοί κατά μήκος των οδών αποδημίας. Προς τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην προστασία των υγροτόπων, και ιδίως όσων έχουν διεθνή σπουδαιότητα.

5 Η οδηγία 92/43, σύμφωνα με το άρθρο της 2, παράγραφος 1, σκοπό έχει να συμβάλει στην προστασία της βιολογικής ποικιλομορφίας, μέσω της διατηρήσεως των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών όπου εφαρμόζεται η Συνθήκη ΕΚ. Κατά την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία αποσκοπούν στη διασφάλιση της διατηρήσεως ή της αποκαταστάσεως σε ικανοποιητική κατάσταση διατηρήσεως, των φυσικών οικοτόπων και των αγρίων ειδών χλωρίδας και πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος.

6 Το άρθρο 6, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας 92/43 ορίζει:

«2. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε στις ειδικές ζώνες διατηρήσεως να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και οι ενοχλήσεις που έχουν επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ζώνες έχουν ορισθεί, εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές όσον αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας.

3. Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατηρήσεώς του. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτιμήσεως των επιπτώσεων στον τόπο και εξαιρουμένης της περιπτώσεως των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο μόνον αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβλάψει

την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη.

4. Εάν, παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτιμήσεως των επιπτώσεων και ελλείψει εναλλακτικών λύσεων, ένα σχέδιο πρέπει να πραγματοποιηθεί για άλλους επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως, το κράτος μέλος λαμβάνει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα αντισταθμιστικά μέτρα που έλαβε.

Όταν ο τόπος περί του οποίου πρόκειται είναι τόπος όπου ευρίσκονται ένας τύπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας, είναι δυνατόν να προβληθούν μόνον επιχειρήματα σχετικά με την υγεία ανθρώπων και τη δημόσια ασφάλεια ή σχετικά με θετικές συνέπειες πρωταρχικής σημασίας για το περιβάλλον, ή, κατόπιν γνωμοδοτήσεως της Επιτροπής, άλλοι επιτακτικοί σημαντικοί λόγοι σημαντικού δημοσίου συμφέροντος.»

7 Το άρθρο 11 της οδηγίας 92/43 έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την εποπτεία της καταστάσεως της διατηρήσεως των ειδών και των οικοτόπων που αναφέρει το άρθρο 2, λαμβάνοντας υπόψη τους κυρίως τους τύπους φυσικών οικοτόπων προτεραιότητας και τα είδη προτεραιότητας.»

8 Το άρθρο 15 της οδηγίας 92/43 προβλέπει:

«Όσον αφορά τη σύλληψη ή τη θανάτωση των ειδών άγριας πανίδας των απαριθμουμένων στο σημείο α΄ του παραρτήματος V, όταν εφαρμόζονται

παρεκκλίσεις σύμφωνα με το άρθρο 16 για τη λήψη δειγμάτων, τη σύλληψη ή τη θανάτωση των ειδών που απαριθμούνται στο σημείο α΄ του παραρτήματος IV, τα κράτη μέλη απαγορεύουν τη χρησιμοποίηση όλων των μη επιλεκτικών μέσων που είναι δυνατόν να προκαλέσουν τοπικά την εξαφάνιση ή να διαταράξουν σοβαρά την ησυχία των πληθυσμών ενός είδους, και ειδικότερα:

[...]»

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

9 Όπως επισήμανε η Επιτροπή με την προσφυγή της, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών έλαβε τα ακόλουθα μέτρα για τη μεταφορά της οδηγίας 92/43 στην εσωτερική έννομη τάξη:

— τον νόμο περί προστασίας της φύσεως (Natuurbeschermingswet)·

— το διάταγμα περί απαλλαγών και παρεκκλίσεων από τον νόμο περί προστασίας της φύσεως (Besluit ontheffingen en vrijstellingen Natuurbeschermingswet)·

— το σχέδιο δράσεως για την προστασία της φύσεως (Natuurbeleidsplan), συμπεριλαμβανομένου του ευρωπαϊκού δικτύου προστατευόμενων ζωνών (ecologische hoofdstructuur EHS)·

— τις κατευθυντήριες γραμμές για τους χώρους πρασίνου (Structuurschema Groene Ruimte)·

— τον νόμο περί χωροταξίας (Wet op de ruimtelijke ordening)·

— το διάταγμα περί των προστατευόμενων αυτόχθονων ειδών ζώων (Besluit beschermde inheemse diersoorten)·

— την κανονιστική ρύθμιση του Υπουργού Γεωργίας, Φυσικής Κληρονομιάς και Αλιείας (Regeling van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) της 12ης Απριλίου 1995·

— τον κατάλογο των απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών, καθώς και των ευάλωτων ειδών, κατά την έννοια των άρθρων 1 και 3, της Συμβάσεως της Βέρνης περί της διατηρήσεως των αγρίων ζώων και του φυσικού περιβάλλοντος, ο οποίος καταρτίσθηκε με την κανονιστική ρύθμιση του Υπουργού Γεωργίας, Φυσικής Κληρονομιάς και Αλιείας (Regeling van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) της 27ης Ιανουαρίου 1995·

— τον νόμο περί των απειλούμενων εξωτικών ειδών ζώων και φυτών (Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten)·

— την κανονιστική ρύθμιση περί των συμβάσεων διαχειρίσεως και της δημιουργίας φυσικών πάρκων (Regeling beheersovereenkomsten en natuurontwikkeling)·

— την κανονιστική ρύθμιση περί προωθήσεως της δασικής αναπτύξεως επί γεωργικών εκτάσεων (Regeling stimulering bosuitbreiding op landbouwgronden)·

— την κανονιστική ρύθμιση περί παρεκκλίσεων από τον νόμο περί των απειλούμενων εξωτικών ειδών ζώων και φυτών (Regeling ontheffingen Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten)·

— την κανονιστική ρύθμιση περί καθορισμού των απειλούμενων εξωτικών ειδών ζώων και φυτών (Regeling aanwijzing bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten)·

— τον νόμο περί διαχειρίσεως του περιβάλλοντος (Wet milieubeheer), και

— τον νόμο περί πανίδας και χλωρίδας (Flora- en faunawet).

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

10 Με έγγραφο οχλήσεως της 24ης Οκτωβρίου 2000, η Επιτροπή κάλεσε το Βασίλειο των Κάτω Χωρών να υποβάλει τις παρατηρήσεις του επί της μεταφοράς των οδηγιών 79/409 και 92/43 στην ολλανδική έννομη τάξη. Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών απάντησε με έγγραφο της 8ης Μαρτίου 2001.

11 Στις 26 Ιουλίου 2001, η Επιτροπή απηύθυνε αιτιολογημένη γνώμη στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, με την οποία του προσήψε μη ορθή μεταφορά ορισμένων διατάξεων των οδηγιών 79/409 και 92/43 στην ολλανδική έννομη τάξη και το κάλεσε να συμμορφωθεί προς τη γνώμη αυτή εντός προθεσμίας δύο μηνών από της κοινοποιήσεώς της.

12 Με έγγραφο της 11ης Οκτωβρίου 2001, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών διαβίβασε στην Επιτροπή σχέδιο νόμου για την τροποποίηση του νόμου περί προστασίας της φύσεως. Στις 28 Ιανουαρίου 2002, οι ολλανδικές αρχές απέστειλαν στην Επιτροπή συμπληρωματική απάντηση.

13 Εκτιμώντας ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών δεν προέβη εντός των ταχθεισών προθεσμιών σε πλήρη μεταφορά των οδηγιών 79/409 και 92/43 στην ολλανδική έννομη τάξη, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή.

Επί της προσφυγής

Επιχειρήματα των διαδίκων

14 Η Επιτροπή προβάλλει τις ακόλουθες επτά αιτιάσεις κατά του Βασιλείου των Κάτω Χωρών:

— η εθνική κανονιστική ρύθμιση δεν εξασφαλίζει την πλήρη μεταφορά του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/43, σε συνδυασμό με τα άρθρα 1, στοιχεία α΄, ε΄ και θ΄, και 2, παράγραφος 2, αυτής·

— η εθνική κανονιστική ρύθμιση μετέφερε μόνον εν μέρει τις επιταγές του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/43, σε συνδυασμό με τα άρθρα 1, στοιχεία α΄, ε΄ και θ΄, και 2, παράγραφος 2, αυτής, στην ολλανδική έννομη τάξη·

— ούτε τα άρθρα 12 και 21, παράγραφος 3, του νόμου περί προστασίας της φύσεως, ούτε ο νόμος περί διαχειρίσεως του περιβάλλοντος, ούτε κάποια άλλη ισχύουσα νομοθετική, κανονιστική ή διοικητική διάταξη της ολλανδικής έννομης τάξεως, πληρούν τις επιταγές του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/43·

— ούτε τα άρθρα 12 και 21, παράγραφος 3, του νόμου περί προστασίας της φύσεως, ούτε ο νόμος περί διαχειρίσεως του περιβάλλοντος, ούτε κάποια άλλη ισχύουσα νομοθετική, κανονιστική ή διοικητική διάταξη της ολλανδικής έννομης τάξεως, διασφαλίζουν την προσήκουσα μεταφορά του άρθρου 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 92/43 στις περιπτώσεις που αφορά η διάταξη αυτή· επιπλέον, το άρθρο 13, παράγραφος 4, του νόμου περί προστασίας της φύσεως είναι αντίθετο προς την εν λόγω διάταξη·

— αντιθέτως προς τις επιταγές του άρθρου 11 της οδηγίας 92/43, δεν θεσπίσθηκε ολοκληρωμένο σύστημα εποπτείας των οικείων τόπων στις Κάτω Χώρες·

— η απαγόρευση της χρησιμοποιήσεως όλων των μη επιλεκτικών μέσων, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 15 της οδηγίας 92/43, δεν τέθηκε πλήρως σε ισχύ με τις διατάξεις του διατάγματος περί απαλλαγών και παρεκκλίσεων από τον νόμο περί προστασίας της φύσεως·

— το Βασίλειο των Κάτω Χωρών δεν έλαβε τα αναγκαία μέτρα για την εκπλήρωση της υποχρεώσεως προστασίας του οικοτόπου των πτηνών τα οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 79/409.

15 Ως προς την τρίτη αιτίαση, η οποία αφορά τη μη μεταφορά του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/43 στην ολλανδική έννομη τάξη, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι στο πλαίσιο της επιβαλλόμενης από τη διάταξη αυτή εκτιμήσεως πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα στοιχεία της παραγράφου 4 του εν λόγω

άρθρου. Συγκεκριμένα, για τους σκοπούς της εκτιμήσεως αυτής, πρέπει να εξετάζεται όχι μόνον αν ένα σχέδιο μπορεί να παραβλάψει την ακεραιότητα του οικείου τόπου, αλλά και αν υφίστανται εναλλακτικές λύσεις, αν επιτακτικοί λόγοι σημαντικού δημοσίου συμφέροντος επιβάλλουν την πραγματοποίηση του σχεδίου, καθώς και αν πρέπει να ληφθούν αντισταθμιστικά μέτρα. Επιπλέον, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη αν ένας ορισμένος τόπος συνιστά τόπο που φιλοξενεί έναν τύπο φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας.

16 Συναφώς, η Ολλανδική Κυβέρνηση αναγνωρίζει μεν ότι δεν μετέφερε πλήρως το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/43, πλην όμως αμφισβητεί την ερμηνεία που δίδει η Επιτροπή στη διαλαμβανόμενη στη διάταξη αυτή έννοια της «δέουσας εκτιμήσεως». Υποστηρίζει ότι, δεδομένων των χαρακτηριστικών της προβλεπόμενης από το άρθρο αυτό διαδικασίας εκτιμήσεως, η παράγραφος 4 του άρθρου αυτού και τα διαλαμβανόμενα σ' αυτή στοιχεία εφαρμόζονται μόνον όταν από την εκτίμηση βάσει της εν λόγω παραγράφου 3 προκύπτει ότι το σχέδιο μπορεί πράγματι να παραβλάψει την ακεραιότητα του τόπου. Κατά την Ολλανδική Κυβέρνηση, μόνο στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται η εξέταση των στοιχείων της παραγράφου 4. Συγκεκριμένα, αν από την εκτίμηση που πραγματοποιείται κατά το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/43 προκύπτει ότι ένα σχέδιο δεν παραβλάπτει την ακεραιότητα του τόπου, τότε ουδείς λόγος υφίσταται η προβλεπόμενη από τη διάταξη αυτή υποχρέωση εκτιμήσεως να καθίσταται επαχθέστερη διά του επιπρόσθετου ελέγχου της συνδρομής των στοιχείων της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου.

17 Όσον αφορά την πρώτη, δεύτερη, τέταρτη και έβδομη αιτίαση της Επιτροπής, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών αναγνωρίζει ότι οι διατάξεις των οδηγιών 79/409 και 92/43, τις οποίες αφορά η προσφυγή, δεν μεταφέρθηκαν πλήρως στην ολλανδική έννομη τάξη. Συναφώς, επισημαίνει ότι ένα σχέδιο νόμου για την τροποποίηση του νόμου περί προστασίας της φύσεως υποβλήθηκε στο Κοινοβούλιο στις 19 Δεκεμβρίου 2001. Το νομοσχέδιο αυτό αποσκοπεί στην πλήρη μεταφορά των εν λόγω οδηγιών, μεταξύ άλλων δε και των διατάξεων τις οποίες αφορούν η πρώτη, δεύτερη, τέταρτη και έβδομη αιτίαση της Επιτροπής.

18 Ως προς την πέμπτη και την έκτη αιτίαση, η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι έχουν προβλεφθεί μέτρα για την εξάλειψη των νομικών κενών τα οποία επισήμανε η Επιτροπή με την προσφυγή της.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

19 Δεδομένου ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών αναγνωρίζει το βάσιμο της πρώτης, δεύτερης, τέταρτης, πέμπτης, έκτης και έβδομης αιτιάσεως της Επιτροπής, η προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή κατά το μέρος αυτό.

20 Όσον αφορά την τρίτη αιτίαση, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, μολονότι αναγνωρίζει ότι δεν μετέφερε πλήρως το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/43 στην εσωτερική έννομη τάξη, εντούτοις αμφισβητεί την αιτίαση της Επιτροπής, καθόσον αυτή στηρίζεται στην άποψη ότι η δέουσα εκτίμηση που απαιτείται κατά το ως άνω άρθρο πρέπει να συμπεριλαμβάνει τα στοιχεία της παραγράφου 4 του εν λόγω άρθρου.

21 Συναφώς, όσον αφορά τον προσδιορισμό του περιεχομένου της υποχρεώσεως περί δέουσας εκτιμήσεως κάθε σχεδίου που ενδέχεται να επηρεάσει έναν τόπο εμπίπτοντα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/43, επιβάλλεται, κατ' αρχάς, η διαπίστωση ότι το προβλεπόμενο από το άρθρο αυτό σύστημα προστασίας περιλαμβάνει πλείονες πτυχές που σκοπό έχουν να καταστήσουν δυνατό τον έλεγχο των συνεπειών ενός τέτοιου σχεδίου, καθώς και διάφορα στάδια εκτιμήσεως για την περίπτωση που το σχέδιο μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις ως προς ορισμένο προστατευόμενο τόπο.

22 Όπως τόνισε η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 12 και 13 των προτάσεών της, η διαδικασία περί της «δέουσας εκτιμήσεως» δεν συνιστά μια απλώς τυπική διαδικαστική πράξη, αλλά πρέπει να καθιστά δυνατή μια εμπεριστατωμένη ανάλυση που να ανταποκρίνεται στους κατά το προαναφερθέν άρθρο 6 στόχους διατηρήσεως του επίμαχου τόπου, ιδίως όσον αφορά την προστασία των φυσικών οικοτόπων προτεραιότητας και των ειδών προτεραιότητας.

23 Πράγματι, όπως τόνισε το Δικαστήριο με τις σκέψεις 33 και 34 της αποφάσεως της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, C-127/02, Waddenvereniging και Vogelbeschermingsvereniging (Συλλογή 2004, σ. I-7405), από το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/43 προκύπτει ότι, όταν πρόκειται για σχέδιο μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, οι αρμόδιες εθνικές αρχές υποχρεούνται να εκτιμούν δεόντως το σχέδιο αυτό. Η εκτίμηση πρέπει να αφορά τις επιπτώσεις του σχεδίου στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατηρήσεως του τόπου αυτού.

24 Σύμφωνα με το ως άνω άρθρο 6, παράγραφος 3, οι αρμόδιες αρχές αποφασίζουν περί του σχεδίου σ' ένα δεύτερο στάδιο, ήτοι μετά την ολοκλήρωση της δέουσας εκτιμήσεως και λαμβανομένων υπόψη των συμπερασμάτων που αφορούν τις επιπτώσεις του σχεδίου στον οικείο τόπο.

25 Πρέπει να προστεθεί ότι, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, οι αρμόδιες αρχές, κατά τον χρόνο λήψεως της αποφάσεώς τους, εγκρίνουν το σχέδιο μόνον εφόσον έχουν βεβαιωθεί ότι οι σκοπούμενες ενέργειες δεν παραβλάπτουν την ακεραιότητα του οικείου τόπου. Επιπλέον, οι εν λόγω αρχές οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη, ενδεχομένως, την κοινή γνώμη.

26 Στο διαδικαστικό αυτό πλαίσιο, η πραγματοποίηση της προβλεπόμενης στην παράγραφο 4 του προαναφερθέντος άρθρου 6 εξετάσεως επιβάλλεται μόνον εφόσον τα συμπεράσματα της εκτιμήσεως βάσει της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου είναι αρνητικά και εφόσον δεν υφίστανται εναλλακτικές λύσεις, πλην όμως το σχέδιο πρέπει να πραγματοποιηθεί για επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος. Εξάλλου, στην παράγραφο 3 του άρθρου 6 διευκρινίζεται ότι οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν την απόφασή τους «εξαιρουμένης της περιπτώσεως των διατάξεων της παραγράφου 4».

27 Όσον αφορά την εξέταση βάσει της εν λόγω παραγράφου 4, πρέπει να τονισθεί ότι τα περίπλοκα στοιχεία τα οποία αυτή αφορά, όπως η έλλειψη εναλλακτικών λύσεων και η συνδρομή επιτακτικών λόγων σημαντικού δημοσίου συμφέροντος, σκοπό έχουν να παράσχουν στο κράτος μέλος τη δυνατότητα να λάβει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000. Εξάλλου, όταν ο οικείος τόπος φιλοξενεί έναν τύπο φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας, μόνον ορισμένοι επιτακτικοί λόγοι μπορούν να προβληθούν προς δικαιολόγηση του σχεδίου.

28 Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών καθενός από τα στάδια που προβλέπει το άρθρο 6 της οδηγίας 92/43, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι επιταγές της παραγράφου 4 του εν λόγω άρθρου δεν αποτελούν στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τις αρμόδιες εθνικές αρχές κατά τη δέουσα εκτίμηση βάσει της παραγράφου 3 του άρθρου 6.

29 Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση που αντλείται από το ότι η ολλανδική κανονιστική ρύθμιση δεν προβλέπει τη συνεκτίμηση των στοιχείων του άρθρου 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 92/43 κατά την εκτίμηση βάσει της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου.

30 Κατόπιν των ανωτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, μη θεσπίζοντας εντός των ταχθεισών προθεσμιών τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις επιταγές του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 79/409 και του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/43, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2, παράγραφος 2, 1, στοιχεία, α', ε' και θ', 6, παράγραφοι 2 έως 4, 7, 11 και 15 της οδηγίας αυτής, και διατηρώντας σε ισχύ το άρθρο 13, παράγραφος 4, του νόμου περί προστασίας της φύσεως, το οποίο αντιβαίνει στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 92/43, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις εν λόγω οδηγίες.

Επί των δικαστικών εξόδων

31 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή υπέβαλε σχετικό αίτημα και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών ηττήθηκε ως προς τους κυριότερους ισχυρισμούς του, το κράτος μέλος αυτό επιβάλλεται να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, μη θεσπίζοντας εντός των ταχθεισών προθεσμιών τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις επιταγές του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών, και του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2, παράγραφος 2, 1, στοιχεία, α', ε' και θ', 6, παράγραφοι 2 έως 4, 7, 11 και 15 της οδηγίας αυτής, και διατηρώντας σε ισχύ το άρθρο 13, παράγραφος 4, του νόμου περί προστασίας της φύσεως (Natuurbeschermingswet), το οποίο αντιβαίνει στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 92/43, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις εν λόγω οδηγίες.

2) Η προσφυγή απορρίπτεται κατά τα λοιπά.

3) Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)